

ร่วมสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น 3 ภาษา
ไทย อังกฤษ มลายู

ผู้เรียบเรียง
รศ.ประพนธ์ เรืองณรงค์
ปกและภาพประกอบ
อ๋ม นาคเสวี

ใครผิด

WHO IS GUILTY?
SIAPA SALAH?

สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น
โดย

คำนำ

ภารกิจสำคัญประการหนึ่งของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) คือ การแบ่งปันและกระจายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ โดยร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นสร้างสรรค์และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ชุมชนขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพคนในชาติผ่านกระบวนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและจินตนาการด้วยกิจกรรมสื่อกเกมเพื่อการศึกษา

ทั้งนี้ สอร. ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำสื่อสาระท้องถิ่น ในอันที่จะสร้างแรงบันดาลใจดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ได้เข้าถึงสื่อที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัย การดำรงชีวิต และวิถีท้องถิ่น โดยสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับบริบทอันหลากหลาย สร้างนิสัยรักการอ่านการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น

ดังนั้น จึงได้จัดทำสื่อสาระท้องถิ่น 3 ภาษา จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส พร้อมคู่มือการจัดกิจกรรม 3 ภาษาสำหรับครูด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ ภาพประกอบและรูปเล่มที่ทันสมัย ซึ่งนำเรื่องราววิถีชีวิตของท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัวและแนวคิดด้านคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานพื้นบ้านชายแดนใต้ที่สอดคล้องกับบริบทของวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงช่วงวัยของเด็กแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการดำเนินงาน เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เกิดความสุขและความสนุกจากการอ่านนำไปสู่เจตคติที่ดีต่อหนังสือ ชิมซบข้อมูลความดีงามจากเนื้อหาและความรักในท้องถิ่น

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

เกริ่นก่อนอ่าน

การดำเนินงานเพื่อจัดทำหนังสือสารสะท้อนถึงสำหรับเด็ก 7-9 ปี เริ่มต้นด้วยการหารือและประชุมร่วมกับบุคลากรผู้รู้ในท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด ในการคัดเลือกนิทานพื้นบ้าน จากหนังสือนิทานพื้นบ้านชายแดนใต้ ซึ่งรวบรวมและเรียบเรียงโดย รศ.ประพนธ์ เรืองณรงค์ โดยนำไปให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส ได้อ่านและคัดเลือกนิทานเรื่องที่ชอบปรากฏผลดังนี้

เด็ก ๆ ในจังหวัดปัตตานี เลือกนิทานพื้นบ้านเรื่อง *ใครผิด*

เด็ก ๆ ในจังหวัดนราธิวาส เลือกนิทานพื้นบ้านเรื่อง *แหวนไข่มุก*

รศ.ประพนธ์ เรืองณรงค์ ได้เขียนระบุไว้ในคำนำหนังสือนิทานพื้นบ้านชายแดนใต้ว่า “เรื่องเล่าประเภทนิทาน นอกจากให้ความเพลิดเพลิน ให้ความรู้และคุณธรรม รวมทั้งสร้างสรรค์จินตนาการแล้วยังสะท้อนภาพวิถีชีวิตชาวบ้านในอดีตอย่างน่าสนใจ...สิ่งหนึ่งที่ประทับใจไม่รู้ลืม คือ ผู้เล่าส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นตามที่ใช้ในชีวิตประจำวันและผู้ฟังต่างล้อมวงฟังนิทานด้วยความสนุกสนาน ผู้ฟังมีทั้งไทยมุสลิม ไทยพุทธ และไทยเชื้อสายจีน ล้วนเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงและเข้าใจภาษาถิ่นร่วมกัน สถานที่เล่านั้น บางครั้งเป็นบ้านของผู้เล่าและบางครั้งอาศัยบริเวณวัดหรือมัสยิดในหมู่บ้าน”

ดังนั้น การนำนิทานพื้นบ้านที่เล่าขานสืบทอดกันมา จัดทำเป็นหนังสือภาพเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก รวมทั้งให้ความสำคัญกับการคัดเลือกนิทานเรื่องที่เด็กส่วนใหญ่ชอบอ่านจึงเป็นการเชื่อมโยงสายใยจิตวิญญาณของท้องถิ่น จากรุ่นสู่รุ่นให้ยังคงดำรงอยู่สืบไป

Suatu hari, ibu memerang pergi mengadu kepada Raja Singa bahawa Sang Kancil telah memijak anaknya sehingga mati.

วันหนึ่งแม่นากไปฟ้องพญาราชสีห์ว่า
กระจงเหยียบลูกของมันจนตาย
พญาราชสีห์จึงเรียกกระจงมาสอบสวน
“จริงไหมที่แกไปเหยียบลูกนากจนตาย”

One day, an otter visited the Lion King
and reported to him that a mouse deer
trampled her baby to death.

The Lion King summoned the mouse deer and asked,
“Is it true that you trampled the otter’s baby to death?”

Raja Singa pun memanggil Sang Kancil untuk menyiasat,
“Adakah benar kamu memijak anak memerang sehingga mati.”

“Saya tidak sengaja,” jawab Sang Kancil.
“Saya terpijak anak memerang sehingga mati
kerana saya asyik menari.

“ไม่ได้เจตนาครับ” กระจงตอบ
“ผมไปเหยียบลูกนาคตายเพราะผมเต้นรำจนเพลิน
ที่เต้นรำจนเพลินเพราะนกหัวขวานตีกลองอยู่บนต้นไม้
ถ้าจะเอาผิดต้องโทษนกหัวขวานสิครับ”

“I really didn't mean to!” The mouse deer said.
“I stomped the baby to death while I was dancing.
I enjoyed dancing so much
because the woodpecker was playing the drums
on the tree! If you want to blame anyone,
you should blame it on the woodpecker!”

Saya asyik menari kerana burung belatuk memalu gendang di atas pokok. Kalau tuan mahu menyalahkan mereka, maka salahkanlah burung belatuk.”

“Pergi panggil burung belatuk datang ke sini,”

“ไปเรียกนกหัวขวานมาสิ”
พญาราชสีห์สั่งให้สมุนไปตามนกหัวขวาน
เข้ามาสอบสวน

“Bring the woodpecker here!”
The Lion King ordered his servants
to bring the woodpecker in
for an investigation.

Raja Singa menyuruh pegawainya membawa burung
belatuk untuk disiasat.

“Adakah benar mengikut tuduhan Sang Kancil?”
Raja Singa bertanya burung belatuk yang sudah tiba dan duduk
di hadapannya dengan sopan.
“Saya tidak sengaja,” Burung belatuk jawab.

“จริงรึที่กระจงกล่าวหา”
พญาราชสีห์ถามเมื่อนกหัวขวานบินเข้ามานั่งเรียบร้อยแล้ว
“ไม่ได้เจตนาครับ” นกหัวขวานตอบ
“ที่ตีกลองเพราะผมเห็นกุ้งพาหอก ดาบ และเลื่อย ยกขบวนเป็นแถว
ผมเข้าใจว่าไปทำสงคราม เลยตีกลองให้จังหวะเดินทัพ
ถ้าจะเอาผิดต้องโทษกุ้งสิครับ”

“Was it your fault as the mouse deer said?”

The Lion King asked the woodpecker after
it had flown in and sat down.

“I didn’t mean to!” The woodpecker said.

“I beat the drums because I saw the shrimps
marching with their spears, swords, and saws.

I thought they were going to war,
so I beat the drums to cheer them on!
You should blame it on those shrimps!”

“Saya memalu gendang kerana saya ternampak udang beramai-ramai membawa lembing, pedang dan gergaji. Saya sangka bahawa mereka akan pergi berperang, lalu saya memalu gendang supaya mereka berjalan rancak. Kalau tuan mahu menyalahkan mereka, maka salahkanlah udang.”

“Pergi panggil udang datang ke sini,”

“ไปเรียกกุ้งมาซิ”
พญาราชสีห์สั่งสมุน

“Call the shrimps!”
The Lion King gave another order.

perintah Raja Singa kepada pegawainya.

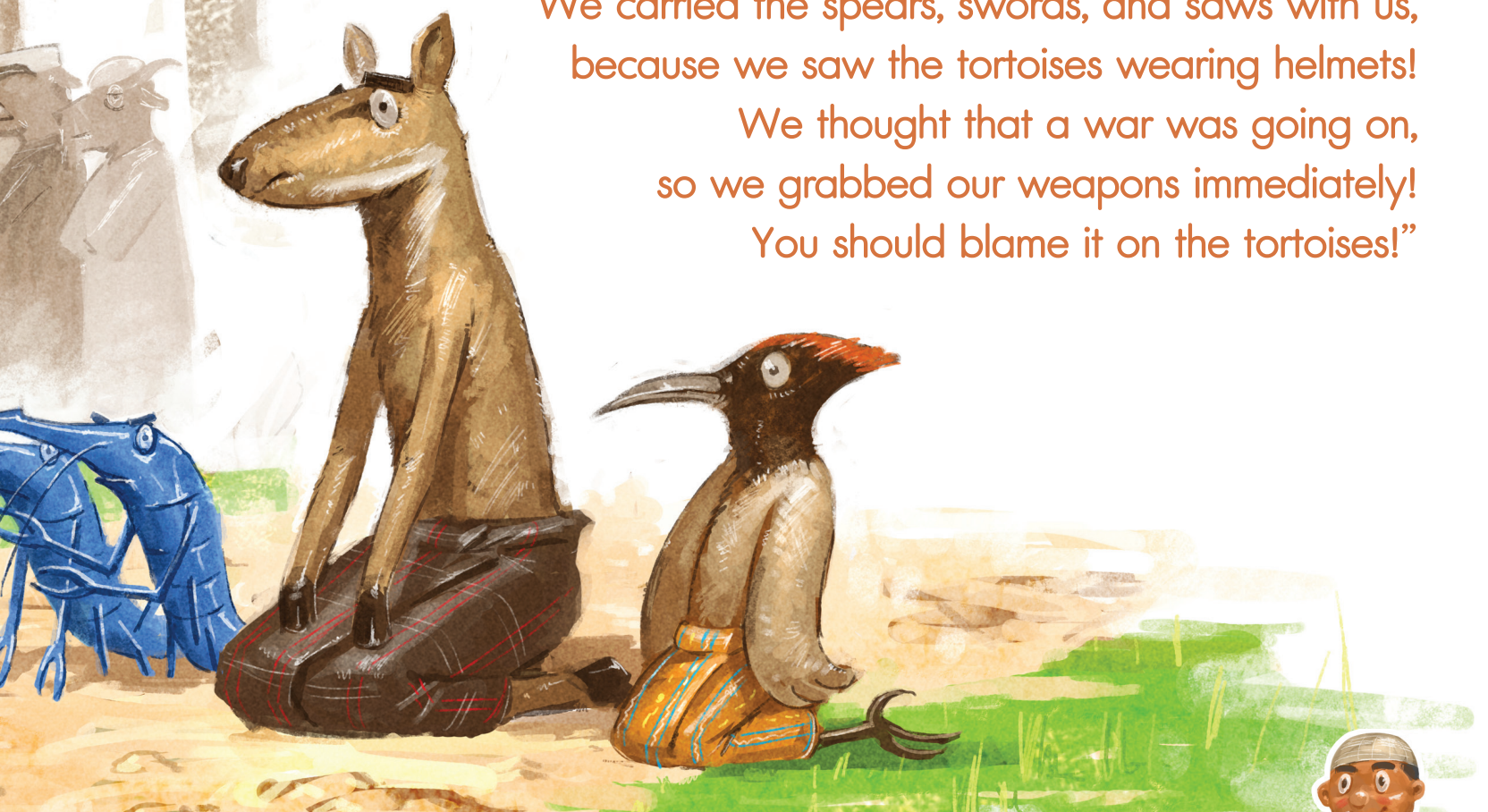

“Adakah benar mengikut tuduhan burung belatuk?”
tanya Raja Singa udang setelah ia melompat dan duduk dengan sopan.
“Saya tidak sengaja,” jawab udang.

“จริงรึที่นกหัวขวานกล่าวหา” พญาราชสีห์ถาม
เมื่อกิ้งกิดตัวเข้ามานั่งอย่างรวดเร็ว
“ไม่ได้เจตนาครับ” กิ้งกตอบ
“ที่พวกผมพาหอก ดาบ และเลื่อยไปนั้น
เพราะเห็นเต่าใส่หมวกเหล็ก เลยคิดว่าจะไปทำสงครามกัน
จึงจับอาวุธทันที ถ้าจะเอาผิดต้องโทษเต่าสิครับ”

“Is it true as the woodpecker said?”
The Lion King asked once the shrimps
had jumped in and sat down.
“We didn’t mean to!” The shrimps said.
“We carried the spears, swords, and saws with us,
because we saw the tortoises wearing helmets!
We thought that a war was going on,
so we grabbed our weapons immediately!
You should blame it on the tortoises!”

“Kami membawa lembing, pedang dan gergaji itu kerana kami ternampak kura-kura memakai topi besi. Kami sangka bahawa mereka mahu pergi berperang, lalu kami pun memegang senjata. Kalau tuan mahu menyalahkan mereka, maka salahkanlah kura-kura.”

“Pergi panggil kura-kura datang ke sini,”

“ไปเรียกเต่ามาซิ”
พญาราชสีห์สั่งสมุน

“Call the tortoises then!”
The Lion King ordered his servants.

perintah Raja Singa kepada pegawainya.

“Adakah benar mengikut tuduhan udang?”
Raja Singa bertanya kura-kura yang berjalan dengan lambat.
“Saya tidak sengaja,” jawab kura-kura.

“Kami memakai topi besi kerana kami ternampak ikan keli membawa lembing,

“จริงรึที่กุงกล่าวหา” พญาราชสีห์ถามเต่าที่เดินมาอย่างเชื่องช้า
“ไม่ได้เจตนาครับ” เต่าตอบ
“ที่พวกผมใส่หมวกเหล็ก
ก็เพราะเห็นปลาตุ๊กพาหอก ดาบ ปืน เข้าใจว่าไปสงครามกัน
พวกผมเลยใส่หมวกเหล็กป้องกันตัวไว้ก่อน
ถ้าจะเอาผิดต้องโทษปลาตุ๊กสิครับ”

“Is it true as the shrimps said?”

The Lion King asked the tortoises who walked in slowly.

“We didn’t mean to!” The tortoises said.

“We put on our helmets because we saw the catfish

carrying spears, swords, and guns!

We thought that they were going to war,

so we put the helmets on

in order to protect ourselves!

Please blame it on the catfish!”

pedang dan senapang. Kami sangka bahawa mereka mahu pergi berperang, lalu kami pun memakai topi besi untuk memperlindungan diri. Kalau tuan mahu menyalahkan mereka, maka salahkanlah keli.”

Raja Singa mulai jemu dengan kes yang panjang lebar ini,

พญาราชสีห์เริ่มเอือมระอา กับคดีอันยืดเยื้อ
ในที่สุดจึงสั่งสมุนว่า
“ไปเรียกปลาตุกมาซิ”

The Lion King started to get tired
of the long investigation.
Eventually, he said to his servants,
“Bring in the catfish!”

lalu menyuruh pegawainya, “Pergi panggil ikan keli.”

Apabila ikan keli datang mengadap Raja Singa, Raja Singa pun tanya, “Adakah benar mengikut tuduhan kura-kura?”

เมื่อปลาตุ๊กเข้ามาพระราชสีห์ถามว่า “จริงรึที่เต่ากล่าวหา”
“ไม่ได้เจตนาครับ ที่เราแบกอาวุธนั้นเป็นการหลีกเลี่ยงหนีแม่นาก
เพราะแม่นากจะมาจับพวกเราไปกิน”

When the catfish arrived, the Lion King asked,
“Is it true as the tortoises said?”

“We didn’t mean to, Sir!”

We only carried the weapons to flee from the otter,
because she was going to catch and eat us!”

“Kami tidak sengaja, kami memikul senjata
kerana ingin menyelamatkan diri kami daripada ibu memerang.
Ibu memerang ingin menangkap kami dan makan kami.”

Raja Singa berpaling bertanya ibu memerang,
“Wahai, ibu memerang! Adakah benar kamu pergi
menangkap ikan keli?”

พญาราชสีห์จึงหันไปถามแม่่นาก
“เฮ้า! แม่่นาก เอ็งไปไล่จับปลาตุ๊กทำไม?”
“จับกินเพราะเนื้อเขาร่อย”
แม่่นากบอกตรง ๆ

The Lion King turned to say to the otter,
“Otter! Why did you go after the catfish?”
“I just wanted to eat them
because they are very delicious!”
the otter confessed.

“Ya, kami menangkap ikan keli dan memakannya kerana dagingnya sedap,” ibu memerang menjawab dengan terus terang.

ราชสีห์ทุบโต๊ะตั้งปัง “ลูกเอ็งตาย เพราะเอ็งนั่นแหละเป็นต้นเหตุ”
แม่หนักและผู้ต้องหาสงบนิ่ง ฟังคำประกาศของราชสีห์ต่อไป
“เอ็งไปไล่จับปลาตุก ปลาตุกเลยแบกอาวุธหนี เต่าและกิ้งเห็นเข้า
ก็ตกใจนึกว่าเกิดสงครามเลยไปกันใหญ่ แถมนกหัวขวานและกระจง
ก็พลอยผสมโรง จนกระจงไปเหยียบบลูกเอ็งตาย”

Raja Singa memukul meja dengan kuat,
“Anak kamu mati kerana berpunca daripada kamu.”
Ibu memerang senyap dan tenang mendengar pengumuman
daripada Raja Singa, “Oleh kerana kamu pergi menangkap ikan keli,

The Lion King banged on the table and roared,
“Your baby really died because of you, and no others!”
The otter and the other accused animals listened in silence
as the lion delivered the verdict.

“You tried to catch the catfish, so the catfish had to carry
their weapons to run away from you!

The tortoises and the shrimps then all got excited,
thinking there was a war!

And then the woodpecker and the mouse deer got all confused
until the mouse deer stomped your baby to death!”

maka ikan keli pun lari sambil memikul senjata. Kura-kura dan udang ternampak begitu, lalu terkejut dan sangka bahawa berlaku peperangan besar. Burung belatuk dan Sang Kancil turut meriuhkan lagi keadaan sehingga Sang Kancil memijak anak kamu sehingga mati.”

Raja Singa menunjuk kepada muka ibu memerang lalu berkata,
“Kamu sudah tahu bahawa siapa yang salah?”

พญาราชสีห์ชี้หน้าแม่นากทันทีว่า
“เอ็งคงรู้แล้วสินะว่าใครผิด”
แม่นากและสัตว์ทุกตัวยอมรับคำตัดสิน
ต่างแยกย้ายกันกลับที่อยู่ของตน

The Lion King pointed his finger to the otter.
“Now you know who is really guilty!”
The otter and all the animals were satisfied with the verdict,
and all parted ways to go home.

Ibu memerang dan semua binatang setuju menerima keputusan tadi
dan balik ke tempat tinggal mereka masing-masing.

นิทานพื้นบ้าน เรื่อง ไครผัด

นิทานเรื่องนี้ สื่อภาพท้องถิ่นชายแดนภาคใต้ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง มีอาชีพประมง ถัดมาทำนา หรือทำสวน ตัวละครที่เป็นสัตว์มีชีวิตอยู่ริมน้ำหรือในน้ำ คือ นาก กุ้ง เต่า และปลาตุก ถัดมา คือ สัตว์ป่าใกล้หมู่บ้าน คือ นกหัวขวาน และกระเจง ส่วนสัตว์ในจินตนาการ คือ พญาราชสีห์ ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้มีอำนาจ จึงนำมาเป็นผู้พิพากษา

ประการถัดมา คือ เข้าใจลักษณะธรรมชาติของสัตว์ รู้จักนำลักษณะเด่นของสัตว์มาประกอบเพื่อให้ภาพชัดเจน เช่น

นกหัวขวาน มักใช้ปากเจาะต้นไม้หาอาหาร หรือทำรัง ทำให้เกิดเสียงดังเหมือนตีกลองเป็นจังหวะ

กุ้ง มีกรีเป็นโครงแข็งที่หัว เหมือนถือหอก หรือดาบ

เต่า มีกระดองหนาหุ้มตัว เหมือนสวมหมวกเหล็กป้องกันอาวุธ

ปลาตุก มีเงี่ยงแหลมที่ริมหูทั้งสองข้าง เหมือนแบกอาวุธ

เสียงกลองให้จังหวะเดินทัพของนกหัวขวาน ทำให้สัตว์ดังกล่าวคิดว่าอาวุธเดินตาม แต่เมื่อปลาตุกตัวสุดท้ายถูกชักใช้ ทำให้รู้สาเหตุว่ามาจากแม่น้ำ ผู้ฟ้องร้องพญาราชสีห์นั่นเอง ในที่สุดก็ทราบว่าเป็นไครผัด

นิทานเรื่องนี้มีคติสอนใจว่า

“การจะสรุปถึงความผิดของผู้ใด

ต้องพิจารณาด้วยเหตุผล ให้ถ่องแท้เสียก่อน”

ผู้เรียบเรียง

รศ.ประพจน์ เรืองณรงค์

เป็นคนจังหวัดตรัง สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จารึกภาษาไทย)
เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
เคยได้รับรางวัลผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ปี 2552

ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษ นักเขียนอิสระ และกรรมการราชบัณฑิตยสถาน
จัดทำพจนานุกรมภาคใต้จากวรรณกรรมท้องถิ่น
มีผลงานเขียนหลายเล่มที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมความเป็นอยู่
ของชาวภาคใต้ เช่น วยเยาว์ที่ชายแดน ปักซี่ใต้ชายแดน
วรรณกรรมภาคใต้ เล่าเรื่องเมืองใต้ สมบัติไทยมุสลิมภาคใต้ เป็นต้น

ผู้วาดภาพประกอบ

อมิน นาคเสวี

เกิดวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2527 เรียนจบปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับ 2)
จากภาควิชาศิลปะศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปัจจุบันเป็นนักวาดภาพประกอบอิสระและเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่
คณะวิทยาการสื่อสาร สาขาวัตกรรมการออกแบบและสร้างสรรค์สื่อ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ใครผิด

WHO IS GUILTY?

SIAPA SALAH?

โครงการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น จังหวัดปัตตานี

เลขมาตรฐานประจำหนังสือ 000-000-0000-00-0

ชื่อเรื่อง	:	ใครผิด
ผู้เรียบเรียง	:	รศ.ประพนธ์ เรืองณรงค์
ปกและภาพประกอบ	:	อมิน นาคเสวี
ผู้แปล	:	จันทิรา กลัมพะสุต (ภาษาอังกฤษ) อับดุลเลาะห์ ขรีดาโอ๊ะ (ภาษามลายูกลาง)
ที่ปรึกษา	:	สิริกร มณีรินทร์ อัจฉรา ประดิษฐ์
บรรณาธิการอำนวยการ	:	ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล
บรรณาธิการดำเนินการ	:	นพรัตน์ มณีรัตน์ พงษ์นรินทร์ ลีละอำไพกุล
ออกแบบรูปเล่ม	:	รุ่งนภา คาน
พิมพ์ครั้งแรก 2557	:	จำนวน 3,000 เล่ม
สงวนสิทธิ์	:	รศ.ประพนธ์ เรืองณรงค์ (เรื่อง) อมิน นาคเสวี (ภาพ) และสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
จัดพิมพ์โดย	:	XXXXXXXXXXXXXXXXXX

เจ้าของโครงการ

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.)

สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ส่วนบริการ	:	อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 8 Dazzle Zone โทรศัพท์ 02 257 4300 โทรสาร 02 257 4300
ส่วนสำนักงาน	:	เลขที่ 999/9 อาคารสำนักงานเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 17 ถนนพระราม 1 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์	:	02 264 5963-5 โทรสาร 02 264 5966 www.tkpark.or.th

นิทานพื้นบ้านที่เล่าขานสืบต่อกันมา
เป็นการเชื่อมโยงสายใยจิตวิญญาณของท้องถิ่น
จากรุ่นสู่รุ่นให้ยังคงดำรงอยู่สืบไป

สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น
โดย

